

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (budapesti napló: próbatét 's magyarosodás az izraeliták pesti iskolájában, még egy szózat a nemzeti színház ügyében, játékszini előadások; 's a t.; temesvári hírek; Ugocsa megye levele Deák Ferenczhez; vas megyei hírek; szerednyei erőműgyar; adakozások Hunyady Mátyás szobrára; tarczali vihar; 's a t.) Amerika. Spanyolország (a' madridi tartományjunta levele a' kormányzó királynéhoz; 's a t.) Anglia (lapvélemények a' legújabb politikai helyzetről; 's a t.) Franciaország (Paris nyugotti; folytonos hadikészületek; 's a t.) Dánia. Gabonaár. —

Magyarország és Erdély.

Budapesti napló: E. hó 16. és 17. napj. a' pesti izraeliták néhány év előtt föllállított, négy oszt. iskoláiban nyilvános próbatétek adattak számos hallgatóság jelenlétében, kik közt különf. rangu keresztények is valának. Örövendetes volt ezen isk. czélszerű elrendezését látni, a' tanítványok szép előmenetét szemlélni 's a' tanító buzgóságával megismerkedni. A' tanulmányok száma nem csekély, 's mindannyija gyakorlati oldalról volt fölfogva. A' magyar nyelvben mind a' négy osztály igen szép előmenetelt tanusíta. Egyik tanítvány jeles magyar beszédet szavalt beköszöntőül; 's mint hallók, mind az igazgatóságnak mind a' tanítóknak szándékában van pár év mulva néhány tanulmányt magyar nyelven adni elő. Az intézetnek mind gyarapodása mind nemzetisége igen kívánatos. — Földünk Jak o b o v i c s M ó r i c z, orvos tanár, Parisban két értekezést írt 's adott ki, az egyiket a' „P u h á n g“ nevű bőrkütiésről, a' másikat P ó l y a, pesti orvos „S z é n h a m a g“ nevű gyógyszeréről, melyet a' sömör ellen szokott minden eddig ismert szerek fölött legnagyobb haszonnal adni. Az elsőt a' parisi tudományos társaságnak nyújtá át; a' nyomtatásban pedig atyjának, a' Pesten lakónak, ajánlá magyar nyelven. Hihetőleg első francia könyv (116 lapon, nagy 8rét, IV. színzett rajzlappal) mellyben magyar ajánlás fordul elő. — Budán az egyetem betűivel megjelent Császár Ferencztől „A' magyar váltójog“ Iső kötete „Anyagi váltójog“, k. 8r. VIII. és 214. l. csinos borítékban ára 1. ft. 30 kr. p.p.; a' 2ik kötet „Alaki váltójog“ f.é. karácsonra jelenend meg. E' nagy figyelemre méltó munkából mai Társalkodónk mutatóványokat közöl. — Ma hagyta el Beimel sajtóit következő korszerű röpirat: „Még egy szózat a' pesti magyar színház ügyében“, Vachot Imrétől; most midőn életkérdése forog szőnyegen nemzeti színészetünknek, mit az összegyűlendő országos választmány határozata magosra fog emelhetni mostani eliszapultságából, vagy még mélyebbre sülyeszthetendi azt, kettős kötelességünk a' t. közöns. e' munkára figyelmeztetni, melly illő színekkel főszi nemzeti színészetünk szomorú állapotját. Dícséret helyett elég legyen figyelemgerjesztésül az érintett röpiratból 1-2 helyet idézni: „Mint az 1837-ki országgyűlésen Széchenyi gr. izgatása következtében, főleg a' nemzetiség, nyelvünk, 's a' központosítás előmozdítása tekintetéből, egy a' hon méltóságának mindenkép megfelelő nagy nemzeti színház Pesten leendő építtetése 's fentartása törvényesen elhatározottat: ezen országos végzet rögtöni foganatosítása, épen nem lett volna kora 's időelőtti, ha a' jó helyen épült ház művészeti, gazdasági és fenytéki ügyágát, ahhoz értő lelkes igazgató vezérleendő, 's az intézethöz egy jól rendezett conservatorium járulandott. Már ő fősége a' nádor, szíves is vala e' közzintézet számára, egy igen alkalmas telket kijelölni; mielőtt azonban az országgyűlés lefolytával, e' nagy vállalat megindításához az alapkövet helygátat, már csak kellemetlenségek kerülése végett is, mélyebb részletekbe nem akarok becsatkozni. — Elég az hozzá, a' megyei pártfogáson, 's több magános úr részvényein alapult 's mondhatni a' megyei administratio helyhatóságai szellemében vezérlett pesti magyar színház, 1837ben, rablánczok csörtetése mellett, a' babonás keresztutpor és sárfészkekben, egy minden jobb kilátást előlő magtár mögött, kis idő alatt, nagyon is l e k ö t e l e z ő c s i n o s a n fölépült, 's az augustusban eső vásárkor, nem mint valamely elidegeníthetlen tartós természetű ingatlan nemes-jószág, hanem mint akárhogy, akármikor és kinek eladható ingó-bingó vagyunka, Árpád ébredésével és Belizárral ünnepélyesen fölszenteltetett.“ — „Ha az országosan pártolt nemzeti, vagy az avatkozó ideigleni magyar színházról szólunk, akkor itt a' főczél egyéb nem lehet, mint: a' m a g y a r n e m z e t i s é g n e k é s n y e l v n e k s z i n m ű v é s z e t — mint szinte czél de kisebb czél — a' l t a l i e l ő m o z d í t á s a. Mert nem szabad felednünk, hogy mi még magyarok vagyunk, valamint azt sem, miként — kivált Budapestben — még nem vagyunk magyarok; mert pénzben szűkölködő szegény nemzetünk, egyedül művészet vagy mulatság terjesztése, fölségelése végett, 's csupán a' budapesti közönség számára, mint valami dúsgazdag udvar, most még százezreket nem áldozhat. Minthogy pedig a' végirány elérésére, különösen a' nemzeti cultura, szellem és erkölcsök, a' legszebb polgári erények, a' legnemesebb (hazafüi) eszmék 's érzelmek, 's a' színpadon csinosbult alakban megjelenő magyar nyelv, mint a' nemzetiség egy leglényegesebb alkészének emelése terjesztésére, a' nálunk kisebb czél, t. i. a' dramai

színművészet, de csak egyedül ez (tehát nem opera, bohózat, ballet, acrobaticus mutatványok, állat-kötéláncz 'stb.) által, igen erősen lehet hatni; következésképp a' részvényes társaság, melly — mint alább szélesebben kiviláglik — az elősorolt nagyfontosságú érdekeket, nemhogy buzgóan 's értelmesen előmozdítá és sükerítette, hanem inkább a' kisebb czél elhanyaglása, elnyomása, 's egyéb igazgatási hibák által veszélyezteté, hátráltatá, — az ügy vezérletében egészen más, az őt szinte kötelező végczéllal homlokegyenest ellenkező irányt tűzött-ki, vagy legalább nemlegesen viselé magát.“ — „Lét és nemlét közt jingó színházunk egyik legtetlegesebb vezére Nyáry Pálnak legújabb nyilvános vitája Bajzával, mindenek előtt ismeretes. A' megtámadó vádjai; ez utóbbi — mint színigazgatónak rossz gazdálkodását, 's nálunk az opera anyagi hasznának bizonyítgatását tárgyazzák. Azonban Bajza mindenkor diadalmos feleleteiből az sül-ki, hogy ő r o s z a b b körülmények közt is jobb g a z d a volt, mint az utána következett kormányzók kedvező helyzetökben. Az opera jövedelmező természetét mutogatni még ott is neveltséges dolog lenne, hol mind a' publicum, mind a' belépti díj fölötté nagy. Például Bécsben az udvar operáját 80,000, dramáját csak 40,000 peng. forttal segíti.“ — „Sok ember, különösen kiket közelebről érdekel a' dolog, kapott Bajza lemondásán, miként Czibak bátya a' kulacson, és mámoros föl pillantott az új változat ígérlet-földébe. Az igazg. választmány, kebeléből nevezett-ki egy vezért, ki az opera veszedelmes túlnyomó hatalmát, a' pesti magyar színpadon sok időre meggyökerezteté. Így dőlt romokba a' Bajza által megvetett czélirányos alap, és fölötté a' syréni csábú opera zúgá-el a' halotti éneket, míg a' könnyű lejtésű tánczosok éjjeli Villikként tündeztek-föl az eltemetett nemzeti irány és színművészetünk sirhantja körül.“ — „Az igazg. kis idő alatt ismét változott. Később egyszerre többen is megragadák a' kormánypalczát, néha, mint a' rosz nyelv hírelle, még a' papuskormány is gyakorlá hatalmát, — 's így a' magyarszíni világban is uralkodott a' káros anarchia; de a' színpad tekerős gépezete közt, a' sok főnök közül egy sem vala képes a' biztos járás sülyegyenét megtartani, egy sem akarta B a j z a k e r e k v á g á s á t követni, 's a' valódi ut elhagyása, egy mély életelő hinarba vezeté a' színház alkotmányát, honnét gyökeres reform, nélkül, nagy nehezen kilábolni is, teljes lehetetlen.“ — „Vannak Európában énekesnők, kik Schodelné igen megelőzik, 's ezek közül néhányan annyi jótétemény- 's kedvezésben mint ő, aligha részesülnek. És mintha már Schodelné nélkül fen sem állhatna a' magyar színpad, vagy operája! Hisz a' magyar textust a' grönlandi is betanulhatja, 's élénkelheti (szokás szerint érthetlennül) ez mindegy; de Schodelné költséges, zavarokozó helyét magyar születésű és ajku énekesnő is pótolhatná, noha a' Schodelpárt egy nagy befolyású vezérének állítása szerint, a' magyar származású bécsi énekesnő, Mayer k. a., még csak nem is létezik; — (mert t. i. egy időben szó vala arról, hogy a' pesti színpadra hívassék). — Schodelné semmi rendkívüli tünemény, 's koránsem érdemes arra, hogy egyedül maga több fizetéssel bírjon, mint majdnem az egész dramai színész-társulat, 's hogy csupán az ő kedveért tartassék az eredeti zene fejtét is előlő idegen opera, 's így ezen mód nélkül költséges fényűzési czikk miatt, a' magyar színművészet, nemzeti czéljainkkal együtt veszélyeztessék; koránsem érdemes ő arra, — habár az anyagi kar hangjával bírna is, hogy felülemelkedve a' törvényeken, kritikán, kényre kedve szerint uralkodjék, igazgasson, 's más jogait selyem papucsával taposhassa, 's az ő nimbuszban látott személye többnek tekintessék, mint érdemesebb színművészeink összesen! De édes drága signora, illy rendkívüli kedvezésekre, sem Hamburgban 's sehöl e' világon nem talál; mert mindenütt elterjedt ugyan az operadüh, de hogy valahol az operát illetlennéből viszonyozzák a' színművészettel, mint nálunk, azt nem hihetem.“ — „Az Athenaeum műértő színbírálóji szabad hatáskörük kis ideje alatt, a' mennyire a' sok ágra oszló lap szűk tére engedé, legjobb 's legtanúságosb kritikákat közlöttek. De mivel néha a' sokak által hibátlan tartott primadonnát, mint istennek szinte gyarló teremtményét, megróni bátorokdottak, a' fölindult féltékeny vezéri kar lépéseket tón, miknek következtében, a' kiváltságos syréni nő, 's a' magyar színi világ egyéb lényeges tárgyai ellen, többé tollat emelni nem lehetett. 'S mint-hogy az Athenaeum, mint minden jónak 's szépnek közönségesen megismert organuma: gyakran himzletlenül is kimondá a' valót, 's egy ízben csak hir után volt vakmerő a' ministeri combinációknál fontosb színigazgatói változást közleni, történt, hogy a' színházi kormány egyik coryphaeusa, nem figyelve a' humanitás 's törvényesség őrszavaira, elég nagy-lelkű vala az ártatlan szerkesztőket önkénytes vallató parancsesal megróhanni; később a' dolgok folyamában pör indított az Athenaeum egyik szerkesztője, B a j z a, ellen, 's a' pör talán még most is foly; de a' közvélemény régen kimondá már a' birói ítéletet. Hallottatok é valaha illy csufúságot, láttatok é valaha a' hazafiság és művészet országában illy neveltséges alakos komédiát?!“ — Lapjaink köre hosszab idézésekkel nem engedi t. olvasóinkat terhelni, és azért egyenesen a' röpiratra uta-

sitjuk a közönséget. Tartalma: Előzmény. Igazgatók és színészek. Eredeti drama 's boházatróink. Színbíróink és színközönségünk. Berekesztés. — Nemzeti színpadunkon f. hó 18ikán „Hagyjatos olvasnom“ és beduinok mutatványi; 19ikén „Fiesco“, Lendvay és Erdős, mint vendégek Fiesco és a szerelesen szerepében; Lendvay kétségkül a legjebb magyar Fiesco, és a Pesten föllépett németek közül is csak kevesen fognak vele diadalmasan mérközhetni, Erdős Fánésynál jóval gyöngébb Muley Hassan; 20ikán bérszünettel „Nevelő ezer bajban“ és beduinok; 21ikén „Lignerolles Luiza“ Lendvay, mint Lignerolles Henrik folytatá vendégjátékát; 22ikén „Vallomások“, ez igénytelen vigjátékot a Lendvay pár játéka mindenkor nagyérdekűvé teszi; 23ikán „Gemma di Vergy“; 24ikén „Eleventholt házaspár“ és beduinok mutatványi. —

Temesvár, sept. 18kán: Ő es. 's kir. apostoli föls. hazánk szellemi előmenete eszközlésére szánt gondoskodásának új jelét adá közelebről, midőn a magyar kir. udv. kamra f. évi 22496 száma alatt költ rendelete szerint, Temesvár kir. városban, esanádi püspök Lonovics József díszetes buzgalma következtében föllállítandó felsőbb iskolai intézet számára, a hajdan bántási megyékben fekvő kamrai jószágokból 10,000 ezüst frtot ajánlani méltoztatott. Királyunknak az egész környék lakosait hálás indulatra ébresztő ez ajánlása közelebről bevégzett országgyűlésünkön honosított Mack Ignác törvénybe foglalt hasonló mennyiségű; valamint a kérdés alatti Lyceumot indítványozó Lonovics József püspök 12,000 pengő frtnyi adománya, ugy Temes megye RRdeinek 's Temesvár város ugyanezen célra bőkezűleg tett ajánlása most már csalhatlan bizonyosságot nyujtanak az iránt, mikép a hajdan bántási vmgyéknek 793,105 lakosa által, felsőbb iskolai intézetnek nemléte miatt, régóta érzett hiánya rövid idő alatt fődözve lesz. — A kérlelhetlen halál borosjenői Muslay László es. kir. tanácsost, aransarkantus vitézt, Temes megye 28 évig volt alispánját, 's az 1811. 1825. 's 1830ki országgyűlésen érdemes követét f. hó 12kén életkorának 57ik évében, tudószielítés következtében az élők sorából kiragadá. A derék tisztviselőnek, polgárnak, családfőnek, 's embernek kimulta nemesak özvegyét, Vigyázó Mariát, fiát Lászlót, lányait Etelkát, 's Izabellát Ambrozy György hitvesét, merítette kesergő szomorúságba; hanem fájlalják halálát, az eltakarításakor aranyági jószágán Temes megyének számosan megjelent RRdei is. — Zsivkovic Panteleimon temesvári g.n. e. püsp. jövő october 11kén fog kir. biztosul kinevezett Hertelendy Ignác torontalvmegyei főispán által hivatalába iktattatni. Lonovics József esanádi püspök f. hó 12kén távozott el városunkból, a vallás ügyében megbízatásánál fogva Romába utazandó. — Temes megye RRdei f. hó 9ik 's következő napján közgyűlést tartottak, miből esanádi megyés püspök Lonovics József által a vegyes házasságok iránt közelebről kiadott pástori körlevél következtében, ő felségéhez felirást határoztak. A megyeház börtöniben eddig foglalatosság 's munka nélkül henylt raboknak, 3 év óta járdai kőfaragásra lett alkalmaztatásukból származó haszon mindinkább mutatkozik; mert a jó izléssel készült új magas házak építése által szépség városunknak főutczái majd átaljában kirakattak már faragott járdakövekkel, 's a börtönben levő rabok száma, e' czélszerű intézet létesítése óta folyvást kisebbedik. **O. Zs.** —

Nagyszőlős sept. 18ikán: Ugoosa lelkes főispánja, a haza köztiszteletű nagy fiát, Deák Ferenczet, a megye táblabírájának kinevezvén, a RRdek e' kinevezésén érzett örömeiket, következő egyenesen hozzá intézett levéllel tudaták a jeles férfival: „Tekintetes táblabíró ur, kedves atyánkfia! Nemzetünk jobblétre fejledező reményeinek jelen századában, legjelesb örömmünnepeink közé méltán számítjuk e' mai közgyűlésünket, mellyben a közelebbi országgyűlésen alkotott törvények haladására összeseregelvén, azoknak bölcs, és reményteljes boldog jövődőt ígérő intézkedései, atyáskodó fejedelmünk iránt mélységés háláérzetre, a hiven fáradozó országgyűlési testület iránt tiszteletteljes méltánylásra buzdítá kebleinket. Nevelő örömeztünk szerette tisztelt főispánunknak, azon, közjóra irányzott buzgótörekvések, 's hazafi tiszta erények iránt nyilvánított szép figyelme, miszerint a tek. urnak megyénk táblabírájává történt kinevezése által, táblabíráink névsorát díszesíté. E' becses kinevezés annál kedvesebben hatott kebleinkre, minél forróbb vágyódásunk teljesültével valánk megörvendeztetve. Szíves érzéssel levünk osztályosak azon nemzeti közméltánylatban, mellyet t. táblabíró ur a' mult, 's jelesül a' közelebbi országgyűlésen fejdelem iránti hűségnek honszeretettel párosult buzgalmai által sajátjává nyere. Díszkedve nevezük táblabíró urat e' távolban is kedves sajátunknak, 's érzelmeink ezen tanjleit annál szívesb készséggel küldjük, minél erősb hiedelmünk, hogy az erények ime tiszta ösvényén haladva tántoríthatlan hűség, 's közboldogság buzgó eszközlése leendnek a' haza javára irányzott nagy czélszátok elérésében vezérszövétnelkei. — Kik egyébiránt becses atyafiságába ajánlottak maradunk az 1840 év őszhó 1jén Nagyszőlős városunkban tartott közgyűlésünkől tek. táblabíró urnak szíves atyafiai Ugoosa megye RRdei. — Többnyire a' megye RRdei, ezen megtiszteltetést Zalamegyének külön levélben is megírják.

(Vas megyei hírek.) Szombathely sept. 15kén: Ha körültekintünk szép hazánkban, örömtelven szemléljük, hogy ez fölkelt tespedéséből, nem kergetősködik körmozgalomban, megindult az ígérte földje felé, vajha szerencsés uton a' képesség legszélsőbb határaig! — E' tettekkel viselő hont más országok is figyelemre méltaták, 's örülnének, hogy már is annyi emberit szülhete. Amde ha végig utaznék ez áldott tartományon a' vándor, meglepve hatna reá, hogy alkotmányos országban, 1840ben a' hajdani kóbor jászoknál alacsonyabb fokon élő szilaj féktelen ember-állatokkal kell találkoznia, kik egyik dülő földről a'

másikra, megyéből megyébe tekernek, mindenhova magukkal vivén gonosz önmagukat. 'Sezen ember-állatok hazánkban az o' lá h (Cerdé-lyiesen: sátoros) cigányok, kik majd oktalan állatokkint születnek, élnek és halnak meg; hiszem, alig van népfaj egész Európában, melly az állatiság bilincseit kevesbé rázta volna le magáról, mint ez, mellynek istenről, vallásról és erkölcsről semmi fogalma nines, melly emberiséget, hont, felebaráti szeretetet és jogot nem ismer, tolvajlás, csalás közt vértfertőztetve bódorog 's fut a' földön. — Közelebről egy illy kóboresapat nyaggatá megyénk némely falvainak adózó népét. A' sátoros cigány, míg a' házalótótok és zsidók áruczikkeiket jobbadán hátukon czipelik, szülék-gyermekekkel vagy unokákkal együtt, egy vagy több kocsin kóborol — lovakat szerez, mert azokra, mellyek száj-izt csinálnak neki, felvágja magát, lovakot tart, mert noha egy talpnyi legelőjen nines — vannak esapái, álutai. A' sátoros cigány, ha löserénybe nem kapaszkodhatik, máguszi jósló, 's varázs ámitással a' tudatlan 's épen ezért könnyen hívó pórnépet nyergeli meg. E' két jellemet tettel tünteté ki czimzett polgártársinknál, ugyanis némely falukból lovakat lopának, másokban a' tehetős gazdákat ima, szem-száj-kéz-láb különféle rángatag figurákkal addig vivék a' kinszalomhoz, míg a' szájtátottak gyengéit ügyesen használván, utolsó filléroket kizsebelék, 's mint a' falánk ölyvek odább repülének. Dugovics Imre bátorsági főbiztosnak, ki szálla a' gonosztevők szemében, de üdvözölt őrangyal a' békés lakosok előtt, sikerült egy a' stájer határok felé négy kocsin ügető illy kóboresapatot megfogni, a' megyei börtön hűsére utalni és a' kárvalottaknak tizenny lovat csupán ez alkalommal visszatéríteni. Az emberiség őszinte háláját a' derék biztosnak! — De hazánk! mikor fogja 5 — 10 ezer sátoros cigányait vándor-bőrből kivetközteni; — mikor annyira polgárosítani, hogy a' hím lőt beoltsák, újaikat ne bénítsák; — mikor munkásb életre kényszeríteni, hogy vendégségök a' napok és hetek előtt elásott, de átalok felvajt dög ne legyen; mikor fogja az esetek naplójának illy lapjait a' népnevelés által kitépni?!! Oh, bizony már ideje volna a' por és pókhálók alatt heverő üdvös határzati e' nézetből is végrehajtani! — Már július 20kán megnyitott kisded-ovó intézetünk, mellynek tanítója a' tolnai képző-intézetből ide alkalmazott Eisenstock József. A' kisdedek száma mostanig 45, de hasznát annyira átlátják polgárink, hogy 200-on felül lennének, ha a' zsenge intézet körülményei engedhetnék. Isten után, azon haladó polgároktól, kik már figyelmeket oda is kiterjeszték, hogy ezután, kiknek tetszik, halottas kocsin szállíthatandják ki halottjaikat a' jó távol eső temetőbe, idővel minden szükségest hasznost és kényelmest reménylhetni! —

(Adakozások HUNYADY MÁTYÁS szobrára. Folyt.) Gyűjtő Asbóth Mórész főszolgabíró. Asbóth Mórész 25 ft.; Popp Antal bíró 5 ft.; Babos Pál plebános 10 ft.; Garmer Károly fővadász 2 ft. 30 kr.; Müller Károly 2ft. 30kr.; Szeibely Ferenc ellenőr 2 ft. 30 kr.; Horváth Mihály 1 ft. 40 kr.; Rüll János erdész 2 ft. 30 kr.; Kriniecky Pál jegy. 50 kr.; Czompló Imre 50kr.; Inon Nesztorovich bitkisi lelkész 50 kr.; Höller Peregrin erdész 1 ft. 40kr.; Vvarda Márton seborvos 5 ft.; Farkas Mihály birkési plebános 5 ft.; Kechlig Armand 5 ft. — Gyűjtő Olgyai Gáspár bíró. Kopácsy József m. ország primássa 50ft.; Frater Pál nógrádi követ 2 ft.; Kárász István esongrádi követ 5 ft.; Jankó Mihály Pozsony vármegye főjegyzője 5 ft.; Csernel Ferenc udvari agens 5ft.; Földes Joachim főszolgabíró 2 ft.; Varjú János somorjai plebános 1 ft.; Sárkány Károly Pozsonyban 2 ft.; alsó esalóközi járás főbírája Vermes Vincze ur jószágában beszédett 2 ft.; Olgyay Gáspár maga 5 ft. — Gyűjtő Bernát András bíró. Nemezel György erdőtélki plebános 2 ft.; Balla István ispan 1 ft.; Juhász András kulesár 1 ft.; Fraizeisen István 3 ft., Fraizeisen László 2 ft.; Bernát András 8 ft.; Gyulay Pál 5ft.; Fáy Menyhért 2 ft.; Farkas Ferenc 3 ft.; Szabó Gusztáv 5 ft. Egy invalidus katoná Hevesről 5 ft. A' hevesi földesuraság közös pénztára 20 ft. — Gyűjtő Mukits Simon városi polgármester. Mukits Simon városi főbíró 5 ft.; Póth Sándor v. rendes mérnök 1 ft.; Czonkovits György polgár 5 ft.; Zomboresevits Vincze dr. 5 ft.; Radnetsi alügyvéd 2 ft.; Zombortsevits Ferencz aljegyző 2 ft.; Pojakovits Andor ügyész 2ft.; Spelletits ügyvéd 1ft.; Sztipits Kristóf ügyvéd 2 ft.; Hofman Ferencz aljegyző 2 ft.; Markovits János irnok 1 ft.; Matshnits József tanácsnok 1 ft.; Skenderovits János aljegyző 1 ft. — Gyűjtő Toltsvay Nagy Gedeon főszolgabíró. Hardik Ignác 1 ft.; Vezerle Gáspár 1 ft.; Kudlovits András 1 ft.; Fábian Márton 1ft.; Harsány helység 1 ft.; Kis Győr helység 1 ft.; Schundorff Ferdinand b. 2 ft.; Geszti nemes közönség 1 ft.; Geszti adófizető közönség 1 ft.; Jettéri Antal 1 ft.; Sávoly József 1 ft.; bogátsi plebános Szkopetz Tamás 1 ft.; Virányi Gergely 1 ft.; Cserépfalvi predikátor 1 ft.; cserépi erdőbíró 1 ft.; cserépi nemesség 1 ft.; Kenyeres Imre 1 ft.; cserépi közönség 1 ft.; Cserezi István 1 ft.; Tártányi fővadász és a' keze alatti érseki erdész-személyzet 2 ft.; Weselényi János 7 ft.; Torkinyi jegyző 1 ft.; noszvai reformatus lelkész Cs. J. 1 ft.; kis tájai plebános Junák István 5 ft.; Zelei János 1 ft.; Kovács István 2 ft.; Zölner János 1ft.; Motsári Lajos 1ft.; Kelemen János 1 ft.; Ivánkai tisz. 1 ft.; Szepesi Ferencz 2 ft.; Bábólnán Holczler Alajos 1 ft.; dorogmai predikátor Sz. M. 1 ft.; sz. istváni tiszttartó Daray Ján. 1 ft.; Schmid József 1 ft.; Terba 1 ft.; Komatai Imre postamester 1 ft.; m. kövesdi közönség 5 ft.; keresztés püspöki 1 ft.; Vikolinszky János kasznár 1 ft.; Balka Arnold 1 ft.; Árvényi László 1 ft.; Nyáradon Oltsvay József kasznár 1 ft.; Abrányi ispan Szbirkó István 1 ft.; Gelej ns közönsége 1 ft.; B. Szepteyankel 2 ft.; Hosszúfalusi János 1 ft.; mező-keresztési ns közönség 2 ft.; mező-keresztési nem. ns. közönség 1 ft.; Váczy Sándor 1ft.; ns Bertók János 1ft.; Garay Mátyás keresztési jegyző 1 ft.; Tankó Ferencz keresztési predikátor 1 ft.; Orbán Mihály keresztési oktató 1 ft.; Motsári András 50ft.; Motsári Imre 10 ft.; öz. Sós Jánosné 5 ft.; Márkus-falusi Mária István kalmár 5 ft.; Bárány Bertalan 2 ft.; Puki István 5 ft.; Valaki 1 ft.; Valaki 1ft.; Pap József 1 ft.; Szabó Ignác 2 ft.; Herke Lajos 4 ft.; Bai Bertalan 2 ft.; Molnár Zsigmond 1 ft.; Ferenczy János 1ft.; Pilla Miklós 1 ft.; Bakó János 1 ft.; Vadnay Lajos 1 ft.; Garas Samu 1 ft.; Vizsai Károly 1 ft.; Valaki 1 ft.; Valaki 1 ft.; Vizsolyi Dániel 1 ft.; Máry Pál 1 ft.; Szücs István 1 ft.; Kun Miklós 1 ft.; Kolosy Imre 3 ft.; Rác János 1 ft.; szomszédja 1 ft.; Valaki 1 ft.; Törös Tamás 5 ft.; Gombos Miksa 5 ft.; Dobozy Dániel 2 ft.; Szepesy sz. István 2 ft.; Telegdy Sámuel 1 ft.; Pósbázi Gábor 1 ft.; Fehér József 1 ft.; Márton Károly 1 ft.; Paulikovits Lász. 1 ft.; Dobozy Ant. 5 ft.; Nagy Gedeon 5 ft.; Kassay István 1 ft.; ifj. Dobozy Dániel és József 2 ft.; Sztamári Király József 3 ft.; Sztamári Király Susanna 1 ft.; Sz. Király Anna 1 ft.; Katona Mihály 1 ft.; Kun János 2ft.; Pompéry János 2 ft.; Szepesi Ferencz 2ft.; Bakos Antal 1 ft.; Kun Lajos 2 ft.; Vadnay Bertalan 1 ft.; Pilla Adám 1 ft.; Szüts

Miklós 1 ft.; Szűts Sámuel 1 ft.; Czékus Imre 1 ft.; Kizsel József 4 ft.; Bulyi János 1 ft.; egerlövei nemesség 1 ft.; László József 4 ft. — Gyűjtő Kubinyi Ferencz t. bíró. Fatovits István 2 ft.; Farkas Károly 2 ft.; ifj. Gellért János 1 ft.; Szerény Antal 2 ft.; Sréter Horác 1 ft.; Sréter János 3 ft.; Tomka Sándor 1 ft.; Szmolik Char. 4 ft.; B. Gy. Kap. Chapl. 1 ft.; Földvári Kubinyi Amália 1 ft.; Földváry Ételka 1 ft.; Földváry Laura 1 ft.; Huszár Károly 1 ft.; Desőfy Jób 1 ft.; Beniczky Antal 1 ft.; Ebeczky József 1 ft.; Ivanka Imre 1 ft.; Vattay László 1 ft.; Pong Péter 1 ft.; Semberi József 1 ft.; Fábry József 1 ft.; Pongrácz Károly 1 ft.; Freiburg Lajos 1 ft.; Orlík Akos 1 ft.; Somogyi Ferencz 1 ft.; Gyurtsányi Ant. 1 ft.; Csemiczky Konrád 1 ft.; Tóth Imre 1 ft.; Jetellalusi Vincze 1 ft.; Beke Gábor 1 ft.; Szentiványi Károly 2 ft.; Zsarnay Imre 1 ft.; Kováts Pál pataki plebánus 1 ft.; Sofki Andor 1 ft.; Somoskeői János 1 ft.; Ebeczky Ferencz 1 ft.; Gáspár János 1 ft.; Balog Lajos 1 ft.; Csemiczky Károly 1 ft.; Szmrtsányi Diene 1 ft.; Zmeskál Sándor 1 ft.; Fáy Gusztáv 2 ft.; — Sándor 2 ft.; Szalay István 1 ft.; Pongrácz Mihály 1 ft.; Baintner Ferencz 1 ft.; Pap Ferencz 1 ft.; Pongrácz Boldizsár 1 ft.; Zmeskál Gábor 1 ft.; Prónay János 1 ft.; Horváth Ferencz 1 ft.; Jankovich László 1 ft.; Oroszlány László 1 ft.; Luezei Károly 1 ft.; Freitler István 1 ft.; Losztésnyei 1 ft.; Szontág Sámuel 2 ft.; Rutkay István 1 ft.; Gyűjtő b. Jeszenák János. Gr. Forgács Izabella 10 ft.; b. Jeszenák János 5 ft.; ifj. b. Jeszenák János 1 ft.; Utllis Sándor 5 ft.; Róth Samu orvos 1 ft. — Gyűjtő tisz. Török Pál. Török Pál 5 ft.; Bajkay Endre 5 ft.; Fényes Elek 2 ft.; Kontra János 1 ft.; orvos növendékek: Kovács Endre 1 ft.; Roth Béla 1 ft.; Henrich Pál 1 ft.; Török József 1 ft.; Klimó Menyhért 1 ft.; Pap Dániel 1 ft.; Nádasdy Lajos 1 ft.; Lengyel Dániel 2 ft.; Freisel Fer. 1 ft.; Markstein 1 ft.; Rosenthal 1 ft.; Kohn 1 ft.; Valla Ferencz 1 ft.; Zubek Alajos 2 ft.; Csorba Lajos 1 ft.; Kégl Károly 1 ft.; Guggenberger 1 ft.; Antal 1 ft.; Spáth 1 ft.; Lumnitzer Sándor 1 ft. — Gyűjtő tisz. Székács József. Tersztvianszky Ist. 5 ft.; Melzer Laj. 1 ft.; Munszardorfer Pál 1 ft.; Wrehovszki Mihály 1 ft.; Hauer József 2 ft.; Neszlényi Rudolf 2 ft.; Fuchs Kereztély 1 ft.; Gómori Károly 1 ft.; Szalatsi 1 ft.; Pintér Ferencz 1 ft.; Torkos Károly 2 ft.; Gallé András 1 ft.; Halbschuh István 5 ft.; Mihályik Pál 1 ft.; Bary 2 ft.; gr. Zichy Béla 1 ft.; Leng Mihály 2 ft.; Berzsényi Dénes 1 ft.; Mitskey Imre 1 ft. Az eperjesi magyar társaság 28 ft. — Gyűjtő Sütő József kanonok. Stajerer György nagyrepost 1 ft.; Kováts József olvasó kanonok 5 ft.; Sütő József örkanonok 10 ft.; Dresmicer József prépost 5 ft.; Vurda Károly kan. 5 ft.; Varga János k. 1 ft.; Sági János k. 1 ft.; Payer László k. 1 ft.; Feltinger István k. 1 ft.; Benke Mihály plebánus 20 kr.; Koszmár Pál p. 20 kr.; Novák Ferencz titoknok 1 ft.; Mogyorósi Pál aligazgató 1 ft.; Hukka Ferencz professor 30 kr.; Bene György plebánus 20 kr. — Gyűjtő Konkoli Tege László. Giczi Mihály t. bíró 1 ft.; Kürti Alajos főügyész 3 ft.; Szatmári Dániel főszolgabíró 1 ft.; Pulay Gábor főadószedő 1 ft.; Baranyai Gáspár 1 ft.; Milkovits Zsigmond 1 ft.; Komáromi casino 10 ft.; Hunyadi Lajos tb. 1 ft.; Halász Eduard 1 ft.; Komáromy János 1 ft.; Janitsár Dóme 1 ft.; Buday László 3 ft.; Beóthy Gáspár 1 ft.; Domonkos Mihály 1 ft.; Egyed Ignác 1 ft.; König Károly 1 ft.; König Ferencz 1 ft.; Losonczy István 1 ft.; Buday János 1 ft.; Konkoly T. László t. bíró 20 ft. — Gyűjtő t. Bajai Farkas professor. Bartasy János 1 ft.; Dósa Elek 1 ft.; Móós István 1 ft.; Antal Imre 2 ft.; Vályi Károly 1 ft.; Jakab József 1 ft.; Nagy János 1 ft.; Deák Ferencz 1 ft.; ifj. Haller Lajos 2 ft.; Dósa Sámuel 1 ft.; Görög Károly 1 ft.; Dési Gábor 1 ft.; Ferenczy László 1 ft.; Koronka László 1 ft.; id. Haller Lajos 10 ft.; Dévay János 1 ft. — Gyűjtő Mariássi Szepesy Maria asszony. Csáki Petronella 5 ft.; Bobovics J. 2 ft. 30 kr.; Plathy Imréné 5 ft.; Vignázó Babette 5 ft.; Andrassy Károlyné 10 ft.; Mariassy Béla 4 ft. — Gyűjtő t. Jakab Mihály t. bíró. Balazsovits Josepha 20 kr.; Dekó Maria 20 kr.; Kollárszky Mária 20 kr.; Gyalóka Nelli 1 ft.; Zimmerman Károly nagyvárad i. várbeli lelkész 1 ft.; Hónapi Ferencz 20 kr.; Jakab Mih. 1 ft.; Grosz Juczi 20 kr.; Grosz Lajos 20 kr.; Veres Mál 20 kr. Honművész. (Vége következik.)

Sze red nye, sept. 12. Alig mult 4 éve, mióta műgyárunk életbe lépett; 's hogy felállítását által hazai hiány pótolatott, eléggé bizonyítják nemesak a 60 darab minden hozzá tartozókkal abban készített szesz-égető műszer, sok kisebb főző 's párolgató készülék 's egyéb műszerek 's gépek; hanem az utána nem sokára következett 's némiképp ennek létele által eszközölt keletkezése több gyárnak, melyek, változó szerencsével a gyártás ezen nemének szentelték magokat. Bár ez intézet a közbizalom következtében eddig csupán több ilyenmű munkával van bőven elfoglalva, abban csak további ösztönt talált az eddigi uton nyert tapasztalást mint közjavat tekinteni 's a haza oltárára letenni. Ez indította őt hatása körének tetemes költséggel összekötött szélesbítésére; 's hogy művei, szilárdságukat tekintve, bel-, de ha lehet, külföldi készítményeknél se legyenek alábbvalók, e végre már egy londoni mérnököt nyert meg 's személyzetében angol munkásokkal bír 's Londonból, a tőkely elérhetéseért meg többeket meghívott. Így az intézet olly karban van, hogy részint mindenféle egyes műszereket 's gépeket készíthet, részint minden iparintézetet honban gyártott legkéleltes 's legszilárdabb készülékekkel elláthat 's ez által annak nevezetes pénzümnyiséget tarthat meg, mely különben a külföldre folyt volna ki; 's így azon dícsőséget bizonyíthatja be, miként Magyarország maga szintugy elég vagy elég lehet ön ipara megalapítására, mint Európának többi tartománya. Előlegesen elvállal az intézet mindenmű gézerőművek, hidraulikai sajtók 's kerekok, szivattyúk, fűrés, csőhuzó 's bőrhastó műszerek, gőzmalnokhoz, cukor-, olaj-, papiros-, fonó- 's szövőgyárakhoz, szeszégetéshez 's gázvilágításhoz szükséges mindenmű gépek készítését; egyszersmind ajánlja, hogy bérment levelekre, az ipar minden ágában értesítést ad 's ha kötelezett vállalatát 's azokhoz mérsékelt száma munkásainak megengedik, azok következtében megrendeléseket is elfogad. A minden igaz hazafiban az utolsó esztendőkből támadt buzgóság, más népeket polgárisodás- 's iparpályái futásukban elérni, némi bizonyossággal hagyják reménylen az intézetnek, miként sokan örömmel ragadják meg az alkalmatosságot, hogy ezen kívánt cél elérését ők is eszközölhessék, — 's hol egyes erő elégtelen, az egyesülés lelke, mely már olly óriási 's majd hihetetlen változásokat vitt véghez szép hazánkban — a minden szépért jóért olly fogékony szivekben erős gyökeret verend, jeles virágokat hajtand 's érett gyümölcsöket hozand elő.

Tarzal, sept. 20. Ugy látszik, mintha az ég 's minden elem ellenségeinkké változott volna; a jég, a ragya, a szélvész, a hideg egymást felváltva folytonosan ostromolnak minket, már a reménység is elhagyott bennünket, naponkint új veszedelmet 's romlást várunk magunkra. Nem volt elég, hogy vetéseink, szőlőhegyeink a jég 's ragya által összeroncsolóttak, hanem még e f. hó 15kén éjjeli 10 s fél órákor olly borzasztó orkán ment itten keresztül, hogy az ágyból is felriasztott bennünket 's azt lehet gondolni, hogy hazánk omladéka alá temettünk. Sok fát összetört 's gyökerestül kitépett, sok ház fedelét megszaghatta, lehányta, hogyáinkat a réten, melyeket nagy bajjal még csak mostanában készíthetünk, feldulta, felforgatta 's nagy részben messze földre elszórta, vagy egészen a Takta vizére terítette, bizonyításul annak, miként suj-

togettatik az istennek megnehezedett kezei alatt a Hegyaljának egyik része. Vajha ez lenne az utolsó csapás Tarzalra nézve. —

A m e r i k a.

Mexico jul. 15kén lázadás színhelye volt. Urea, az elfogatott elégtelen tábornok kiszabadult fogságából, 's követőit összegyűjtven megtámadá a kormány csapatait. A viadal helyén 300 ember maradt halva. Urea elfoglala a kormány palotát, sőt magát Bustamante elnököt is kézre keríté, de ez ismét meg tudott ugrani. Urea a főváros birtokában van, 's az öszpontosított párt közel bukásához. A texasiak használni akarják az alkalmat 's be akarnak Mexicoba ütni. —

Spanyolország.

(Az ideigl. kormányjunta levele a királynéhoz.) Madrid, sept. 5ikén: „Fővárosunk komoly harczszínt ölte; 22ezer nemzetőr 's 2ezer lovas áll már fegyverben a kormányjunta parancsára várakozva, 's e serget naponkint szaporítják a tartományi városokból érkező nemzetőrök 's sorkatonák; a város főutcáiban árkokat ástak, szükség esetén védelemre szolgálándókat, 's az egyik színházat löporraktárrá változtatták, melyben egy millió töltést készítenek; egyébiránt legnagyobb esőnd 's rend uralkodik 's a sajtó mindent elkövet, hogy semmi kicsapongás ne történjék. — Azideigleni kormányjunta azon levele, mit a kormányzó királyné feltöretlenül utasítva vissza, így hangzik: „Asszonyom! Midőn a spanyol nemzet az 1837iki alkotmányra esküvék, mit a törvényhozó cortes szerkeszté 's fölséged önkényét elfogadott, azon szilárd határozattal tevő azt, hogy az alkotmányt végrehajtásra fogja juttatni 's minden ellenkezőt leküzdend, nem tekintvén azt pusztá agyremnek, hanem jogai valódi biztosítéknak, 's dícsősége 's jövendő jólléte alapjainak. A spanyol nemzet számtalan többsége, mint ellensége a zsarnokságnak 's féltelenkedésnek, mindenkor tiszteletben tartá a korona alkotmány-szerű jogait, 'sminden tévovázás nélkül patakzó vérrel tanusítá hajlandóságát Hik Izabella trónja, nemzeti fölségének ez építvénye, 's fölséged személye iránt. E szabad nemzetnél az engedelmességnek határai vannak, 's ezeket a törvények szabják ki. Semmi nem veszélyezteteti annyira a korona méltóságát, semmi nem fenyegeti annyira hatalmát, büverejét 's lételét megsemmítéssel, mint azon illetlen főnhéjazás, mellyel magát törvény fölöttinek szereti tekinteni, melly egyetlen 's valódi kifejezése az öszsített nemzeti akaratkak. Fölséged lélekisméretlen tanácsadóji, felede ez elveket, miknek hű megtartása a hatalmat erősbiti, nem piráltak a közvélemény hangos nyilatkozatának legrosszakaróbb magyarázatot adni, 's türelmünk 's megnyugvásunkkal gyalázatosan visszaélvén, fölséged szellemét visszahatási rendszerre törekedtek csabítani, mellynek létesítése, a kormányépület megrendítése 's hazánk iszonyok mélységihez juttatása nélkül, Spanyolországban lehetlen. A sajtószabadság, választásjog, kormányzat törvényjavaslatai nem árulnak e el rendszer-felforgatási elágozást? Nem mutatják e vészteljes szándékát azon pártnak, melly föntartónak kérdedik, míg mérséklet aláreza alá tulajdonkép csak gonosz szándékát rejti? Lélekisméret 's politikai hit nélkül csupán azon egy célja van e pártnak, hogy a szerencsétlen Spanyolország véreért sötét pénzforgatás által gazdaguljon, 's megtartsa szüette szabaditkét, elkallott maradványait a királyság első gyermekkorának. Vagy pedig olthatlan szomj vezérli ez embereket hatalomgyakorlásra zászló 's tulajdon meggyőződés nélkül, idegen befolyások uralkodó hatalma alatt. Míg a polgárharcz alul fölszabadult nemzet nagyságra ujonan születése elibe haladt, ők a hadserget föl akarák oszlatni, melly annyi diadalnappal gazdagitá a hazát, hogy az ország eldarabolatásán dolgozhasanak, mi már több idő óta célba vétetek, 's mi azon magas rangtól fosztanak meg Spanyolországot, mellyre Európa politikai mérlegében jogosítva van. Nem elégteltek meg az ország erkölestelenítésivel, minden kitelhető eszközt használva, erőszakot, csabítást 's rettegést a cortesben hazug többség nyeresire; ezenkül elég vakmerők voltak a nyomoru hatóság törvényt előterjeszteni, mellynek szelleme 's bötüje gyökében támadja meg azon alaptörvényt, mellyre fölséged példáját követve mindnyájan megesküvénk. Asszonyom! hatóságoknál nem egyedek képezik a földolgot, hanem az alcaidek, regidorok 's sindikusok munkakörének rendszere. Az alaptörvény szerint a nemzet kétségkül föl van jogosítva tanácsosai kinevezésire, 's azoknak jellemök 's alkalmazhatások képes társasági helyzetöknek megfellelő munkakört nyitni. Az új törvény az alcaidek kinevezési jogát a koronára ruházta, e szerint tehát nemesak a nép érdekeit 's szabadságit esonkítja, hanem egyszersmind nyílt ellenzetben áll az alaptörvényvel, 's megbocsáthatlan merény a szabadság ellen. A cortes illy törvényt eskütörés nélkül nem fogadhattott el; 's megegyezte pillanatában jelleméből kivetkezett 's sérthetlenségét elveszté. Köztudomásu, Asszonyom, hogy minden képviseleti kormányrendszerű országban, ha a gyűlések a nép részletes meghatalmazása 's egyezte nélkül, az alaptörvényt sértik meg, mellytől törv.-hozói helyzetüket nyerék, két dolog történik: v. megsemmisül az alaptörvény 's a törvény csupán zsarnok tizedesek szeszélye, vagy pedig a gyűlés megbukik 's jellemét elveszti, mi által határozata olly állapotba jó, hogy azt többé nem szentesithetni, 's engedelmességgel senki nem tartozik iránta viseltetni. Mivel e két eset elsőbbike, — hála minden jó spanyol tiszteletének 's szeretetének az alkotmányos trón iránt, — nem következhetett be, tehát szükség volt, hogy a nemzet hazafiai nyilatkozvány által szilárd akaratját mondja ki az alkotmány 's törvények sértetlen megtartására. Ezt a főváros tevő. Miután a hadsereg kívánati nem teljesültek, az ország legkitünőbb hatóságainak irományi félre értettek, a közvélemény szószati hatás nélkül maradtak, — szóval, miután minden reménykaput zárva látott a nemzet, fegyverfogást határozott, egyértelműleg a nemzetörséggel 's sorkatonasággal, 's megesküvék, hogy fegyvereit csak

akkor rakandja le, midőn fölséged a' nemzet számtalan többségének kívánatit meghallgatva, a' boldogtalan hatósági törvényt fölfüggeszti, a' mostani cortest, mely már semmi tekintetben nem képviselheti a' nemzetet, eloszlatja, és új ministerséget nevez ki szilárd elhatározottságu férfiakból, kiknek moesoktalan élete bizalmat gerjeszthessen, a' fölingerült kedélyeket lecsöndesíthesse, az eddigi miniszterekkel pedig felelősségök egész súlyát érezteti, kik olly hűtlenül használák hatalmokat. A' tartományi biztosság által választott junta és a' helyhatóság, mint a' madridi tartomány ideigl. kormánya nem akarja a' rendet háborgatni, mikép azt fölségeddel az árulók elhíthetni szeretnék, sem pedig fejtelenséget trónra emelni. Egyedüli célja a' trónt, az 1837iki alkotmányt, és az annyi véreli's fájdalmas áldozattal vásárolt nemzeti függetlenséget marandón megalapítani. Azon férfiak, kik a' juntát képezik, hízeltés hangjához nem értenek, de kéri fölségedet, engedje meg e' hangot, mely kemény ugyan, de hűségök eredménye. Nem szabad királyok előtt hazudni, főleg illy veszélyes időben. Isten őtalmazza Önt. Madrid, sept. 4ikén. Joaquín María Ferrer, elnök. —

Anglia.

(Lapvélemények a' legújabb politikai helyzetéről.) M. Chronicle: „Nehéz meghatározni, hogy a' francia lapok közül a' National vagy a' Journ. des Débats szól e' nagyobb szenvedélyes ingerültséggel Thiers ellen, holott az első republikai, imez pedig túlzó hátrásdiás szellemű. Soha még francia miniszter súlyos helyzetben nem állott, mint jelenleg Thiers. Mindenütt fejtelenség 's zendülés elemeit látja maga körül forrongni. Kivülről háboru vagy gyalázat fenyegeti őt, 's Franciaországban legbuzgóbb pártívei is olly dühösen támadtak ellene, hogy láthatja, miszerint legnagyobb öröm hevíti őket, mivel megbuktát már közelíteni vélik. Illy körülmények közt nem akarjuk a' szolgálai vagy önző kiáltozást Thiers ellen szaporítani, mert a' mostani zavarokat tulajdonképen eredetileg csakugyan nem ő okozta. Franciaország azon politikája, mely Angliát elidegeníté, nem Thiers találmánya. Ő kénytelen volt a' körülményeket úgy fogadni, mikép azokat lelé; ő most már csak épen irányt mutathat a' szenvedélyeknek, mikép azt az ügyek helyzete pillanatról pillanatra kívánja. Mi a' republikánusokat és túlzó szabadelműket illeti, azok leginkább csak azért neheztelnek, mivel a' francia hajóhad még nem támadá meg az angolt, és a' francia hadsereg nem lépte át a' határokat, a' kormány pedig nem veté Európa elébe a' keztyűt. E' heves vádak ingerlik és lángra lobbantják a' tömeget, mely aztán háboru után eseng, 's annak hiányzása miatt belviszályhoz folyamodik. A' főváros és Lyon alsóbb néposztályát legveszélyes ingerültség izgatja. A' miniszter nagy vigyázattal 's egyszerűsággal kiméttel őrökdi e' mozgalmak fölött, 's az ingerültséget csilapítja, a' kolompokat elfogatja, 's a' nagy tömeg csoportozatit kiméttel nézi el. E' miatt vétkes hanyagságról vádolja Thierst az udvari párt, és azt akarná, hogy a' zavargók ezreit nyargaltassa halomra, vagy vagdaltassa össze, most, midőn igen valószínűleg rendkívül közel állunk a' háboruhoz! Legnagyobb biztossággal állíthatni, miszerint Persil, Gisquet és a' conservatívek, ha most hatalommal bírnának, az eddig nem igen ártalmas rendzavarásokat vagy diadalmas zendülése változtatták, vagy pedig vérbe fojtatták volna. E' két párt között tehát Thiers helyzete igen súlyos és veszélyes.“ — Globe: „Ha a' keleti kérdés mostani bonyolultságában, Franciaország részén nem forog tulajdon haszon föl, ha az öreg basa őtalmazása csupán böcsületűgy, akkor meg kell vallanunk, soha nem létezett még hamisabb point d' honneur. Meh. Ali ügye magában tekintve jó vagy rossz; Franciaországnak pedig őtalmazásában vagy van tulajdon és valódi érdeke, vagy nincs. Ha mind erre igent nem mondhatni, ha azt sem állíthatni, hogy a' dicsvágyó öreg basa követelést a' világbeke koczkáztatása nélkül előmozdíthatni, 's Franciaországnak érdekében áll hathatós pártolása, mikép meri akkor Franciaország ez ügyet böcsületű-érintőnek nevezni? De mondják a' francziák, hogy a' jul. 15iki szerződésből kizárásuk sérelem. Ha csakugyan sérelem, ugy csupán magatoknak tulajdoníthatjátok. Franciaország nem akart M. Ali ellen használható kényszerítő rendszabályokban részesülni: sérelem e' tehát, hogy már most Franciaország együttmunkálata nélkül akarja Alit a' négy hatalom kényszeríteni? Valóban nem, kivévn ha Franciaország a' basa követelésinél érdekeltve érezné magát; de ezt Franciaország alkalmasint nem fogja megismerni. Ha azonban Franciaország ezt nem ismeri meg, akkor az állítólagos sérelem csupán abbul áll, hogy a' négy hatalom most azt teszi Franciaország nélkül, mit Franciaország velök nem akart tenni. Ez fájhat ugyan kisebb vagy nagyobb mértékben, de elkerülhetlen mindenkor, midőn független hatalmak közt valamely kérdésben véleménykülönbség uralkodik. Franciaország azt követeli, hogy az ő szavát valamennyi európai hatalom összes megegyezése is mindenkor elhatározónak tekintse: Anglia e' kívánattal még akkor is dacolt, midőn majd egész Európa Franciaország mellett állott, és ennek sorsát Napoleon érezhetetlenül követelés előtt? Franciaországot senki sem akarhat sértetni, mert az egész világ jól ismeri a' francia nemzet tüzes jellemét.“ — M. Herald: „Anglia jelenleg háboruban van Khinával, 's e' pillanatban talán már Egyiptussal is. Egyetlen nap eseményei még Franciaországgal sőt Russziával is hálo uba keverhetik Angliát, 's akkor aztán az éjszak amerika egyesült szabad tartományok majd igen furcsa hangon fognak bennüket, a' határkérdés eldöntésire fölszólítani. Ez áldást, oh Anglia, szabadelmű kormányodnak köszönheted!“ — Standard: „Napier hamarkodó botor tette Szyriában valósult. A' tengerészeti hivatal igen hibázott, hogy e' fontos állomásra tapasztaltabb 's ügyesb tisztet nem nevezte ki. Stop-

ford ez által olly csiklandós helyzetbe jutott, hogy minden pillanatban akaratja ellen is összeütközésre kényszerülhet Alival és a' francziákkal, mert Napier a' szerződési határidő eltölte előtt szolítá föl Szyria lakosait Alitól elpártolásra, 's ezenkül még az egyiptusi hajókat is lefoglalá, mikkel utközben találkozott.“ — A' Times hosszasan panaszkodik a' kormány hanyagsága ellen, mely harezkészületeit intézi, és ijedtében már Temse folyamon látja uszni a' francia hajóhadat. —

Franciaország.

(Paris nyugott; folytonos hadi készületek.) Újabb parisi hírek szerint sept. 10ikén a' dolgozók nagyobb része ismét munkába állott az illető mestereknél 's a' város egész nap nyugott volt. — A' kormány folyvást újabb rendszabályokat boesát közre Franciaország védelmi állapotba helyezése iránt: így a' valenciennesi katonahatóságok sept. 9ikén parancsot kaptak a' bástyák fölfegyverzésire, 's hir szerint az éjszakai tartományok valamennyi erősített helye hasonló utasítást kapott, azon megjegyzéssel, hogy 12 nap alatt minden készületnek véghez kell jutni. — A' hajókapitányokat száza szaporítá a' kormány, minélfogva számos előléptetés fog történni. — Paris megerősítésire 100 millió franknyi rendkívüli költség-ajánlást várnak. — A' miniszteriség határozottan oda nyilatkozik, hogy rendkívüli szükség nélkül december előtt a' kamrákat összehíni nem fogja. Napoleon hamvainak ünnepélyes eltakarítására ugyanakkor menend véghez. — Palmerston olly kiméttel nyilatkozvánt intézett a' francia miniszteriséghez, hogy a' parisi angol követ vonakodott azt illető helyre juttatni. — Franciaország több városiban egymást váltják a' politikai lakomák, mind kitünő szabadelmű férfiak tiszteletére. — Lillei hírek szerint Cabrera veszélyesen beteg. — Gibraltarból, magányos levelek szerint, 600 ostromlgynt és egy gyalogezredet keletre szállítottak. —

Dánia.

(Lorentzen követ lemondása.) Lorentzen követ lemondása, ki a' schleswigi or.gyűlésen egyike volt a' legderekabb követeknek, köv. hangzik: Mindig azon meggyőződésben élttem, hogy nyilvánosság és sajtószabadság nélkül tanácskozó RR. igen csekély befolyással lehetnek a' közdolgokra, és mivel a' holsteini RR. gyűlésének kinyilatkoztaták, hogy a' nyilvánosság iránt tett lépésről semmit sem akarnak tudni, — e' tekintetben Schleswigben sem reménylhetni sokat. Hogy sajtószabadságunk el van nyomva, és azon jog, miszerint szabadon összegyűlhessünk, közjóra czélzó gondolatainkat egymással közölhessük, a' királyhoz, RR.ekhez felírást tehessünk, — egy körlevél által megszorított, azt ugy hiszem mindenki tudja. Ez aggasztó visszalépés, mert összefüggésben levén a' sajtószorítással, a' képviselőnek lehetlen a' néppel közlekedésbe jutni, annak kívánságait megtudni, és előadni. Végre a' holsteini RR. gyűlése megnyitásakor ugy nyilatkozik a' kir. válasz az ismeretes 6 §-ról, miszerint a' RR. eldöntőleg intézkedhetnek a' helyhatósági szabályok felett, az iránt mondom ugy nyilatkozott a' kir. válasz, hogy az alkotmányos kifejlődés egyetlen esiráját is, mely eddig rendi intézvényünkben meg volt, elveszítjük, és azok kik eddigelé hozzá ragaszkodtak, a' vitatkozás határtalan tengerére boesáttanak. Mivel mind ebben részint megállapodást, részint visszalépést látok, lemondásra határozam el magam, mint ha a' nép tesz vala hátralépést, mivel akkor a' képviselői testület megelőzött volna, és egy magamnak hasztalan volna küzdenem. De mivel tudom, hogy a' nép nem megy hátra, ha csak legkisebb kilátás is volna a' jó sikerhez, én mint követ örömezt áldoznám erőmet a' nép érdeke kivívása mellett, de más kinézés megváltoztatta szándékomat. Nyilvános életem a' népszabadság elérése, 's alkotmány-szerzésre vala irányozva, mely a' népnek teljes biztosítékot, minden osztálynak képviseltetési jogot adjon, és semminemű aristokrataianak befolyást vagy tulnyomósságot ne engedjen. Azért tettem én mindig hathatós ovást minden kísérlet ellen, mely Schleswiget Daniahoz közelebb vihette volna, mivel a' dán alaptörvény Dania és Schleswig közt áthághatatlan tűzfalat alkotott. Azért nyilatkoztam én mindig a' schleswigi-holsteini a' d' jó v' a' gy' a' si jog mellett 's akartam a' két hercegség pénzügyi d' o' l' g' a' elválasztatását Daniaétul, mivel százados tapasztalás mutatja, milly zavart okoz a' két hercegség pénzügyi összeköttetése az a' l' a' p' t' o' r' v' é' n' y' szerint korlátlan hatalom alá vetett Daniaéval. Négy évvel ezelőtt a' schleswigi-holsteini szabadelműekhez állottam, kik schleswigi-holsteini alkotmány iránti törekvéseiknek történeti alapot tűzének ki, mivel akkor, ha alapul a' nép természeti jogát tűzik ki, gyámolításra sehoh sem találnak. Én schleswigi-holsteini alkotmány létesítésén munkálkodtam mivel azt hittem, hogy Schleswig Holsteinnal olly alkotmányt kap mint a' norvegiai, a' nélkül, hogy a' német szövetséghez esatoltatnék. Mostani meggyőződésem szerint azonban nem munkálkodhatom a' schleswigi-holsteini alkotmányon, mivel, hogy a' norvegiaihoz hasonló alkotmányt nyerjen, azt Holstein viszonya a' német szövetséggel nem engedi. Schleswig Holsteinnal együtt csak akkor nyerhetne közös alkotmányt, ha Schleswig is fölvétetnék a' német szövetségbe, min én sohasem igyekszem. Mint követ hát arról akartam felvilágosítani a' népet, mit reménylhet Schleswig, ha Holsteinnal vagy Daniával kötteték össze. De ezen felvilágosítás, mint juthatna a' néphez sajtószabadság nélkül? Majd ha a' mostani körülmény, mely Schleswig jövődjét annyira érdekli, változik 's minden oldalról felvilágosíthatatik, 's belső meggyőződés minden kijelentheti, akkor tehet Schleswig olly lépést, melyet meg nem kell bannia. —

Gabonaár: Pest, sept. 25kén: Tisztabúza: 200, 185 170; — Kétszerez: 146, 140, 130; — Rozs: 125, 120, 115; — Arpa: 103, 100, 90; — Zab: 84, 80, 75; — Köles 100, —, —; — Köles kása: —, 200, —, —; Kukoricza: 150; —, —, — pesti m. váltó garas.